

Kansalaisuushakemuksen käsittelyn viipyminen

KANTELU

Kantelija on 23.7.2025 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelussa arvostellut kansalaisuushakemuksensa ja perhesideperusteisen oleskelulupahakemuksensa pitkää käsittelyaikaa Maahanmuuttovirastossa. Kantelija oli kertomansa mukaan hakenut kansalaisuutta 22.6.2023 ja oleskelulupaa 26.11.2024, mutta ei ollut saanut hakemuksiinsa ratkaisuja. Kantelun mukaan Maahanmuuttovirasto oli ylittänyt aiemmat käsittelyaika-arvionsa ja muuttanut käsittelyaika-arviota useita kertoja 28 kuukaudesta 31 kuukauteen. Kantelijan mukaan myös hänen lastensa kansalaisuus- ja oleskelulupahakemusten käsittely Maahanmuuttovirastossa oli viivästynyt.

Apulaisoikeusasiamies on 22.8.2025 siirtänyt kantelun lisäkirjoituksineen oikeuskanslerin käsiteltäväksi.

SELVITYS

Maahanmuuttovirasto on antanut siltä pyytämäni selvityksen, joka lähetetään kantelijalle tämän päätöksen ohessa.

RATKAISU

Sovellettavat oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Hallintolain (434/2003) 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Hallintolain 23 §:n perustelujen ([HE 72/2002 vp](#), s. 75) mukaan käsittelyaika-arvion paikkansa pitävyydeltä ei voida vaatia ehdotonta luotettavuutta. Asian monimutkaisuus ja käsittelyn aikana mahdollisesti tapahtuvat olosuhteiden muutokset saattavat hidastaa hakemuksen käsittelyä. On myös otettava huomioon, että käsittelyn viivästyminen saattaa aiheutua asianosaisen omasta menettelystä. Jos arviosta myöhemmin ilmenevien syiden vuoksi joudutaan joustamaan, asianosainen voisi pyytää viranomaiselta uuden arvion päätöksen antamisajankohdasta. Samalla asianosaiselle tulisi ilmoittaa syy käsittelyn viivästymiseen. Käsittelyaikaa ei kuitenkaan tulisi perusteettomasti arvioida oletettua pitemmäksi.

Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Kansalaisuushakemukselle ei ole kansalaisuuslaissa (359/2003) määritelty enimmäiskäsittelyaikaa lukuun ottamatta lain kiireellistä käsittelyä koskevaa 20 a §:ää (474/2024, voimaan 1.10.2024), jonka mukaan kansalaisuushakemus käsitellään kiireellisenä, jos hakija on kansainvälistä suojelua saava tai kansalaisuudeton.

Ulkomaalaislain (301/2004) 69 a §:n (225/2024) mukaan perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta koskeva päätös on annettava hakijalle tiedoksi viimeistään yhdeksän kuukauden kuluttua hakemuksen jättämisestä. Poikkeuksellisissa olosuhteissa päätös voidaan antaa tiedoksi myöhemmin.

Asiassa saatu selvitys

Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan kantelija on jättänyt oman ja alaikäisen lapsensa kansalaisuushakemukset 22.6.2023 ja käynyt tunnistautumassa 11.7.2023.

Kansalaisuushakemuksia ei ollut Maahanmuuttoviraston selvityksen antamishetkellä ratkaistu. Tällöin hakemuksen käsittely oli kestänyt kaksi vuotta ja kolme kuukautta. Maahanmuuttovirasto ei ole selvityksessään esittänyt syitä kantelijan ja hänen lapsensa kansalaisuushakemusten käsittelyn viivästymiselle.

Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan kantelija tiedusteli kansalaisuushakemuksensa käsittelyaikaa 18.10.2023, jolloin hänelle annettiin 28 kuukauden käsittelyaika-arvio. Kantelija tiedusteli käsittelyaikaa 16.1.2024 uudelleen, jolloin hänelle annettiin 29 kuukauden käsittelyaika-arvio. Kantelija tiedusteli käsittelyaikaa vielä 18.2.2024, jolloin hänelle annettiin 30 kuukauden käsittelyaika-arvio.

Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan kantelija on tunnistautunut oleskelulupahakemusiassa 26.11.2024, josta lukien käsittelyaika lasketaan. Kantelija on kiirehtinyt hakemuksensa käsittelyä useita kertoja. Kantelijan oleskelulupahakemus on ratkaistu 20.8.2025 eli yhdeksän kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä. Kantelijalle ja tämän alaikäisille lapsille on myönnetty A oleskelulupa ajalle 20.8.2025–20.8.2027.

Arviointi

Laillisuusvalvonnassa käsittelyaikojen asianmukaisuutta arvioidaan tapauskohtaisesti asian laadun ja siihen liittyvien yksilöllisten olosuhteiden perusteella. Huomiota kiinnitetään muun muassa asian laajuuteen, vaikeuteen ja käsittelyn edellyttämien toimenpiteiden määrään sekä siihen, onko asian käsittelyssä sellaisia vaiheita, joiden aikana se ei ole edennyt.

Kantelijan kansalaisuushakemuksen ainakin yli kahden vuoden ja kolmen kuukauden käsittelyaika on lähtökohtaisesti pitkä. Maahanmuuttoviraston niin ikään kansalaisuushakemuksen käsittelyaikaa koskeneessa toisessa kanteluasiassa ([OKV/2474/10/2023](#)) antaman selvityksen mukaan sisäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja Maahanmuuttoviraston tulossopimuksessa vuosille 2023–2027 (VN/5122/2022) kansalaisuushakemuksen käsittelyaikatavoitteeksi on sovittu 365 päivää.

Laillisuusvalvonnallinen arviointini Maahanmuuttoviraston menettelystä perustuu kanteluun ja virastolta saatuun selvitykseen. Maahanmuuttovirasto ei ole esittänyt mitään syitä sen selvityksen antamishetkellä kaksi vuotta ja kolme kuukautta kestäneelle hakijan ja hänen lapsensa kansalaisuushakemusten käsittelyajalle. Arvioni mukaan kansalaisuushakemusten käsittely on viivästynyt aiheettomasti.

Viranomaisen on vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. Maahanmuuttovirasto on selvityksessään kertomansa perusteella vastannut tiedusteluihin asiassa, ja antanut käsittelyaika-arvioita. Käsittelyaika-arviot ovat muuttuneet, koska ne on annettu aina sen

hetkisen tilanteen mukaisesti arvioiden, eikä niiden paikkansapitävyyttä voida taata. Minulla ei ole huomauttamista Maahanmuuttoviraston menettelyyn tältä osin.

Kantelijan ja hänen lastensa oleskelulupahakemukset on ratkaistu laissa edellytetyllä tavalla yhdeksän kuukauden kuluessa niiden vireilletulosta. Minulla ei ole huomauttamista Maahanmuuttoviraston menettelyyn myöskään tältä osin.

Toimenpiteet

Olen jo päätöksissäni 28.5.2024 [OKV/945/10/2023](#) ja 3.6.2024 [OKV/1399/10/2023](#) antanut Maahanmuuttovirastolle huomautukset kansalaisuushakemusten käsittelyn aiheettomasta viivästyksestä ja sen jälkeen useissa päätöksissäni arvioinut kansalaisuushakemusten käsittelyn viivästyneen Maahanmuuttovirastossa aiheettomasti.

Apulaisoikeuskansleri on jo kerrottua ennen 2.4.2024 niin ikään kansalaisuushakemuksen käsittelyn viipymistä koskeneessa päätöksessään [OKV/2474/10/2023](#) kiinnittänyt Maahanmuuttoviraston huomiota asioiden viivytyksetöntä käsittelyä koskevan säännöksen noudattamiseen. Hän pyysi tuolloin virastoa ilmoittamaan, miten kansalaisuushakemusten käsittelyajat ovat kehittyneet viime vuosina, onko käsittelyaikoja saatu lyhennettyä Maahanmuuttoviraston asiassa antamassa selvityksessä mainitsemilla toimilla, ja mitä lisätoimenpiteitä käsittelyaikojen lyhentämiseksi on mahdollisesti suunniteltu.

Apulaisoikeuskansleri on Maahanmuuttoviraston toimittaman selvityksen perusteella 14.11.2024 antamassaan päätöksessä [OKV/1941/80/2024](#) todennut johtopäätöksensä, etteivät kansalaisuushakemusten käsittelyajat kokonaisuudessaan täyttäneet perustuslaissa ja hallintolaissa edellytettyä asian käsittelyä ilman aiheetonta viivytystä. Hänen mukaansa kansalaisuushakemusten käsittelyaikoja ei vielä Maahanmuuttoviraston toimenpiteistä huolimatta voinut pitää hyväksyttävänä ottaen huomioon kansalaisuuteen liittyvät oikeusvaikutukset ja asian merkitys kansalaisuutta hakevan kannalta. Apulaisoikeuskansleri jatkoi asian seurantaan ja pyysi Maahanmuuttovirastoa ilmoittamaan viimeistään 30.6.2025, miten kansalaisuushakemusten käsittelyajat ovat kehittyneet, sekä mahdollisista lisätoimenpiteistä niiden lyhentämiseksi.

Apulaisoikeuskansleri on Maahanmuuttoviraston toimittaman selvityksen perusteella todennut 23.7.2025 antamassaan päätöksessä [OKV/1500/80/2025](#), että kansalaisuushakemusten käsittelyn tilanne Maahanmuuttovirastossa on kohentunut. Käsittelyssä on kuitenkin edelleen merkittäviä viiveitä sekä laajemmin viranomaistoimintaa koskevia kehittämistarpeita. Apulaisoikeuskansleri on vielä pyytänyt Maahanmuuttovirastoa ilmoittamaan viimeistään 30.6.2026, miten kansalaisuushakemusten käsittelyajat ovat kehittyneet sekä mahdollisista uusista lisätoimenpiteistään kansalaisuushakemusten käsittelyaikojen lyhentämiseksi.

Nyt arvioitavana oleva Maahanmuuttoviraston menettely kantelijan ja hänen lapsensa asiassa ei Maahanmuuttovirastolle kerrotuin tavoin kansalaisuushakemusten käsittelyjen aiheettomasta viipymisestä viime aikoina jo annetut useat laillisuusvalvonnalliset seuraamukset ja apulaisoikeuskanslerin asiaa koskeva seuranta huomioon ottaen anna aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että saatan Maahanmuuttoviraston tietoon edellä kantelijan ja hänen lapsensa kansalaisuushakemusten käsittelyn aiheettomasta viipymisestä esittämäni käsityksen.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Elina Nyholm